

อิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมที่มีต่อผลประกอบการในบทบาทของ
ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี
THE INFLUENCE OF KNOWLEDGE ON AGRICULTURE FOR THE ENVIRONMENT TO
THE PERFORMANCE: THE ROLE OF FARMERS' ENVIRONMENTAL AWARENESS IN
PHETCHABURI PROVINCE

วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์¹ และ ศศิภรณ์ ตันติพิตรม¹

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Viroj Jadesadalug¹ and Sasiporn Tantipitarn¹

¹Faculty of Management Science, Silpakorn University

(Received: March 16, 2020; Revised: March 31, 2020; Accepted: April 8, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) อิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมที่มีต่อผลประกอบการของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี 2) อิทธิพลของความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมกับผลประกอบการของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 105 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ และการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลประกอบการของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมด้านกระบวนการผลิตมีอิทธิพลต่อผลประกอบการมากที่สุด 2) ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมและผลประกอบการ งานวิจัยนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางให้กับเกษตรกรเพื่อเพิ่มความรู้และความตระหนักในการประกอบกิจการ

คำสำคัญ: ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม, ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม, ผลประกอบการ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) the influence of knowledge about agriculture on the environment affecting farmers' performance in Phetchaburi Province and 2) the influence of environmental awareness on the relationship between knowledge of agriculture on the environment and the performance of farmers in Phetchaburi Province. Data were collected from 105 farmers in Phetchaburi Province, using a questionnaire as a research tool. The statistics used for data analysis was percentage and hypothesis testing by multiple regression analysis. The results of the research revealed that 1) Knowledge of agriculture for the environment positively influenced the performance of farmers in Phetchaburi Province at the level of 0.01, with

knowledge of agriculture for the environment in production process had the most performance influence. 2) Environmental awareness that positive interacted with the relationship between knowledge of agriculture for the environment and performance. This research can be used as a guideline for farmers to increase knowledge and awareness of business operations.

Keywords: Knowledge of Agriculture for the Environment, Environmental Awareness, Performance

บทนำ

ปัจจุบันประชากรโลกที่มีอัตราการเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเร่งใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และเป็นการเพิ่มปริมาณขยะ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิอีกด้วย สาเหตุปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องการแก้ไข ดังนั้นเพื่อเป็นการลดผลกระทบของปัญหาดังกล่าว (บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน), 2560) เศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งถือเป็นหนึ่งตัวเลือกในแนวทางที่ใช้แก้ไข ปัญหาที่มีการประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลาย เป็นระบบอุตสาหกรรมที่วางแผนและออกแบบเพื่อคืนสภาพแก๊สต่างๆ โดยจะนำวัสดุที่เป็นองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์นั้นกลับมาสร้างคุณค่าใหม่ หมุนเวียนเป็นวงจรต่อเนื่องโดยไม่มีของเสีย นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างความสมดุลในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ใหม่ ควบคู่ไปกับการสร้างระบบและการออกแบบ ที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดผลกระทบภายนอก (รติมา คชนันท์, 2562)

สำหรับเศรษฐกิจหมุนเวียนมีเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นองค์ประกอบย่อย โดยองค์ประกอบย่อยมีเกษตรอินทรีย์ที่เป็นส่วนประกอบ และมีระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของระบบนิเวศ ดิน และผู้คน เกษตรอินทรีย์พึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ โดยผสมผสานองค์ความรู้พื้นบ้าน นวัตกรรม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (กรีนเนท, 2562) ซึ่งการทำเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นต้องมีความรู้ในเรื่องขั้นตอนและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ และถ้ามีความตระหนักในการใส่ใจสิ่งแวดล้อม ช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้ผลประโยชน์ของการของธุรกิจนั้นดี

การทำเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมต้องมีการใช้ความรู้เข้ามาช่วย ซึ่งความรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้การลงมือกระทำนั้นประสบความสำเร็จ ความรู้เป็นสารสนเทศที่นำไปสู่การปฏิบัติ เป็นเนื้อหาข้อมูลที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริง ความคิดเห็น กรอบความคิด หลักการ รูปแบบ หรือข้อมูลอื่นๆ ซึ่งอาจจะรวมถึงความสามารถในการนำสิ่งนั้นไปใช้เพื่อเป้าหมายบางประการ การมีความรู้ในเรื่องเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม รู้เรื่องการจัดการปัจจัยการผลิตและกระบวนการผลิตนั้นจะส่งผลให้ได้ผลประโยชน์ที่ดี ฉะนั้นการมีความตระหนักเข้ามาเกี่ยวข้องกับความรู้ ตระหนักถึงการดำเนินงานในการเกษตรโดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม มีความตระหนักในตัวเองและมีส่วน

ช่วยในการรักษาสິงแวดล้อม ความรู้และความตระหนักนั้นก็จะส่งผลให้ผลประกอบการของธุรกิจนั้นดีขึ้นอีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อผลประกอบการในบทบาทของความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรมีความรู้ และมีความตระหนักจะส่งผลให้ผลประกอบการดีขึ้น และนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อผลประกอบการของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมกับผลประกอบการของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรมเพื่อสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย

1. เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

เศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานยาวนาน และมีการนำวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้ทั้งหมดมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต เพื่อลดการใช้ทรัพยากรในการผลิตและลดการเกิดของเสีย ตลอดจนการใช้พลังงานหมุนเวียนในกระบวนการผลิต การออกแบบให้มีการนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำวัตถุดิบเหลือใช้ที่สามารถใช้งานได้กลับเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ เพื่อลดการเหลือทิ้งให้มากที่สุด (วีระศักดิ์ สุทัศน์วิบูลย์, 2562) เศรษฐกิจหมุนเวียนจะส่งเสริมสร้างทุนด้านธรรมชาติจากการจัดการไหลเวียนของทรัพยากรในระบบและการสร้างเงื่อนไขที่เหมาะสมต่อการฟื้นคืนสภาพของทรัพยากร เช่น คุณภาพของดิน ผลิตภัณฑ์ ส่วนประกอบ และวัสดุต่างๆ ให้ได้ประโยชน์สูงสุด (สำนักงานที่ปรึกษาด้านอุตสาหกรรมในต่างประเทศ, 2559) ดังนั้น เศรษฐกิจหมุนเวียนในการวิจัยนี้ หมายถึง กระบวนการที่เกษตรกรทำการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเพชรบุรี ได้มีการนำวัตถุดิบหรือทรัพยากรที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ โดยมีการแปรรูปหรือผลิตซ้ำให้เกิดคุณค่าและมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการลดของเสียที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์และไม่ให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2. เกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม (Agriculture for the Environment)

เกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นการทำการเกษตรแบบธรรมชาติ ซึ่งจะเน้นความสำคัญด้านความปลอดภัยของผลผลิตในการบริโภค มีความปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (กรีนเนท, 2562) การทำการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมจะช่วยปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้พืชสามารถเจริญเติบโตและมีความแข็งแรง โดยเน้นการจัดการอินทรีย์วัตถุในดินและลดการสูญเสียอันเนื่องมาจากรังสีแสงอาทิตย์ อากาศ และน้ำ ดังนั้น เกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมในการวิจัยนี้ หมายถึง เกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรีที่ให้ความสำคัญใส่ใจกับระบบการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร แต่จะนำวัตถุดิบจาก

ธรรมชาติมาทำเป็นปุ๋ยหมักแทน เพื่อเป็นการลดผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการทำเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นต้องมีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการดูแลพืชผัก วิธีการทำปุ๋ยหมัก สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยความรู้ทั้งนั้น จึงจะทำให้ผลประกอบการนั้นออกมาดี

3. ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม (Knowledge of agriculture for the environment)

ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการในการนำความรู้ที่มีอยู่หรือได้เรียนรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นเครื่องมือเพื่อการบรรลุเป้าหมายในด้านการงาน ด้านการพัฒนาคน ด้านการเป็นชุมชนที่มีความเอื้ออาทรระหว่างกันในที่ทำงาน โดยผ่านกระบวนการต่างๆ (รณินทร กิจกล้า, 2555) เมื่อเกษตรกรได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ในการทำเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม และมีความรู้ทางการบริหารธุรกิจได้เป็นอย่างดี จะส่งผลให้ผลประกอบการของธุรกิจดี เนื่องจากเกษตรกรได้รับความรู้จากการเข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ใหม่ในเรื่องการทำเกษตร การบริหารธุรกิจ และเกิดความเข้าใจเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นไปตามงานวิจัยของ สุริยนต์ ปันทะนะ (2556) โดยเกษตรกรมีการนำความรู้ที่ฝังลึกในคนมาใช้ผสมผสานกับความรู้ที่ได้รับจากการอบรม เรียนรู้ ซึ่งเป็นความรู้ประเภทที่เปิดเผย เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ของผู้ปฏิบัติที่เกิดจากประสบการณ์และในรูปของเอกสารต่างๆ เพื่อให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้ เป็นความรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนางาน ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมในการวิจัยนี้ หมายถึง เกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรีรับรู้ได้จากการมอง ได้ยิน การจำในสิ่งที่ได้เห็น ได้เรียนรู้ อาจแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ ดังนั้น ถ้าเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรีมีความรู้ในเรื่องการนำวัตถุดิบธรรมชาติมาใช้อย่างมีคุณค่า มีความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยการผลิตด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ มีความรู้ในเรื่องกระบวนการผลิตเพื่อสิ่งแวดล้อม มีการนำความรู้ในกระบวนการผลิตมาปรับใช้ในการแปรรูปที่ไม่ทำลายธรรมชาติ มีความรู้ในการนำเทคนิคสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการเกษตร มีประสบการณ์ในการเรียนรู้วิธีการการแปรรูปขยะให้เป็นปุ๋ยหมัก และนำความรู้มาพัฒนาตนเองหรือนำองค์ประกอบความรู้ทางบริหารธุรกิจเข้ามาใช้ในเกษตร ซึ่งเมื่อมีความรู้ก็ยิ่งทำให้ผลประกอบการประสบความสำเร็จดียิ่งขึ้น

3. ผลประกอบการ (Performance)

ผลประกอบการ เป็นผลตอบแทนที่สร้างขึ้นมาได้ และกลับคืนมาสู่ผู้ประกอบการธุรกิจ หรือก็คือตัวชี้วัดที่ดีตัวหนึ่งสำหรับวัดการประสบความสำเร็จและความยั่งยืนในการทำธุรกิจ (เรวัต ตันตยานนท์, 2559) ดังนั้นผลประกอบการจากการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญที่ช่วยในการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต รวมทั้งใช้วัตถุดิบอย่างคุ้มค่า และมีกำไรเพิ่มขึ้น อีกทั้งเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงาน เพราะคนงานได้มีการเรียนรู้ใหม่ๆ เป็นการเพิ่มทักษะในการทำงาน และเป็นการพัฒนาให้คนงานมีความรู้ในหน้าที่ (ปัทมาพร ท่อชู, 2539) เป็นไปตามทฤษฎี New Growth Theory ทุกคนสามารถที่จะเข้าถึงได้และจะไม่มีการลดน้อยถอยลงของความรู้ ทำให้สามารถพัฒนาความรู้ และแสวงหาความรู้ใหม่ได้ต่อไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่จะให้รายได้ที่แท้จริงของประชากรสูงไปตลอด (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2550) ดังนั้น ผลประกอบการในการวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผลประกอบการประสบความสำเร็จตามที่ต้องการนั้น แสดงว่ามีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดการปัจจัยการผลิต และกระบวนการผลิต ซึ่งคือการนำวัตถุดิบธรรมชาติมาใช้อย่างมีคุณค่า มีความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยการผลิตด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ มีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องของการทำเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมมากเพียงพอ และมีการนำความรู้สมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการประกอบกิจการ ถ้ามีความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมในเรื่องของการจัดการปัจจัยการผลิต และกระบวนการผลิตที่มากแล้วจะยิ่งส่งผลให้มีผลผลิตที่มีคุณภาพ มียอดขายเพิ่มขึ้น มีกำไรเพิ่มมากขึ้น และประสบความสำเร็จตามต้องการดียิ่งขึ้น จากการรวบรวมแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมและผลประกอบการ จึงนำมาสู่สมมติฐานที่ 1 ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมมีผลทางบวกต่อผลประกอบการของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี

สมมติฐานที่ 1A ความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการปัจจัยการผลิตมีผลทางบวกต่อผลประกอบการของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี

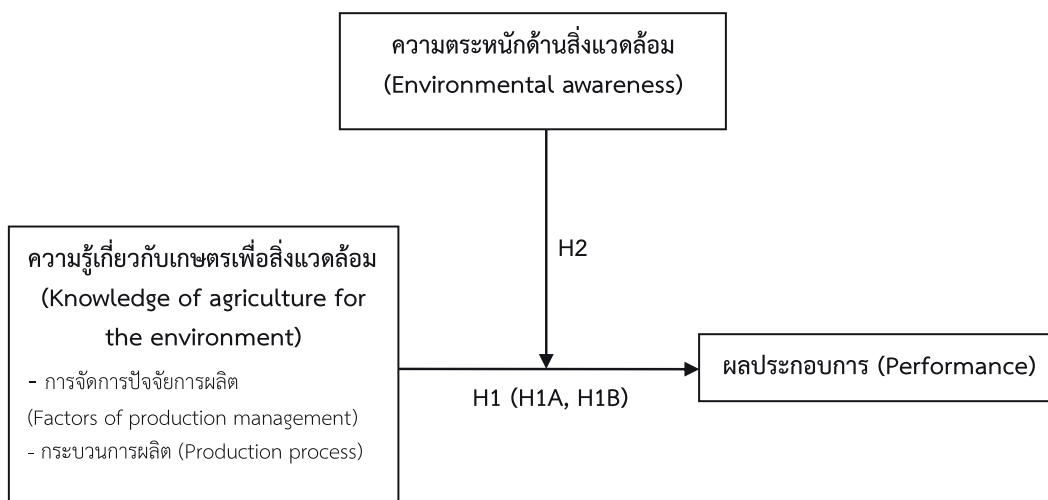
สมมติฐานที่ 1B ความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมด้านกระบวนการผลิตมีผลทางบวกต่อผลประกอบการของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี

4. ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental awareness)

ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการเข้าใจ รู้ชัดเจนอย่างถ่องแท้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม รู้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดี สิ่งใดก่อให้เกิดประโยชน์ สิ่งใดก่อให้เกิดโทษ และสิ่งใดก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม (กิตติภูมิ มีประดิษฐ์, 2559) โดยความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีความตระหนักในคุณภาพ รู้ถึงลักษณะเฉพาะที่สำคัญของคุณภาพทุกผลิตภัณฑ์ และรวมถึงวิธีทำงาน และมุ่งมั่นในการผลิตแต่สินค้าที่มีคุณภาพเท่านั้น (สถาบันมาตรฐานอังกฤษ, 2020) ดังนั้น เกษตรกรจะต้องมีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเกษตรกรไม่มีหน้าที่ผลิตอย่างเดียว แต่มีการขายผลผลิตเพื่อให้ผลประกอบการของธุรกิจนั้นดี มีคุณภาพ เป็นไปตามทฤษฎีของ Good (1973) เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือสัมผัสจากสิ่งเร้าแล้วจะเกิดการรับรู้ เมื่อรับรู้ขึ้นต่อไปก็จะเข้าใจในสิ่งเร้านั้น คือเกิดความคิดรวบยอด และนำไปสู่การเรียนรู้ คือ มีความรู้ในสิ่งนั้น และนำไปสู่การเกิดความรู้สึกในที่สุด ซึ่งความรู้และความตระหนักก็จะนำไปสู่การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งเร้านั้น ดังนั้น ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในการวิจัยนี้ หมายถึง เกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรีมีความสำนึก มีความรู้ทำให้เกิดความคิดภายในจิตใจ มีความรู้ในเรื่องกระบวนการผลิตเพื่อสิ่งแวดล้อม มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม เมื่อมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมก็จะส่งผลให้ผลประกอบการนั้นดีขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและผู้ประกอบการมีความตระหนักถึงสิ่งต่างๆ ในการประกอบกิจการการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม มีความตระหนักที่จะช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ทั้งการมีความรู้และมีความตระหนักนั้นก็จะยิ่งส่งผลกิจการมียอดขายเพิ่มขึ้น มีกำไรเพิ่มมากยิ่งขึ้น จากการรวบรวมแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงนำมาสู่สมมติฐานที่ 2 ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมมีผลทางบวกในอิทธิพลระหว่างความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมกับผลประกอบการของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรที่ทำการเกษตรหลากหลายในจังหวัดเพชรบุรี ที่ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานราชการและไม่ได้ขึ้นทะเบียนอีกจำนวนหนึ่ง จึงไม่สามารถทราบจำนวนประชากรได้อย่างแน่นอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยการอ้างอิงจากการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบประชากรแน่นอน มาจากสูตรของคอกเรน และเนื่องจากไม่ทราบสัดส่วนของ P และ q จึงกำหนดระดับความแปรปรวนสูงสุดคือ $P = 50\%$ หรือ 0.5 และ $q = 50\%$ หรือ 0.5 และระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ ร้อยละ 95 ค่าความเคลื่อนที่ยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 5 ดังนั้นจำนวนประชากรในกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 หน่วย ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์ได้จำนวนทั้งหมด 105 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ จำนวน 7 ข้อ และตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในรูปแบบของความคิดเห็น 5 ระดับ ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม จำนวน 11 ข้อ ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 ข้อ และผลประกอบการ จำนวน 4 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรีตามจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 105 ชุด ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตลอดเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563

4. การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

4.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม สมบูรณ์ และนำมาพิจารณาประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม โดยการใช้วิธีทางสถิติสำหรับความเที่ยงตรง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ และการหาค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ประสพชัย พลสุนนท์, 2555)

4.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโครงสร้าง เป็นการทดสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ค่าที่ได้จะต้องมีค่า ตั้งแต่ 0.4 ขึ้นไป ซึ่งค่าที่ได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.705 - 0.917 ดังนั้นแบบสอบถามจึงมีความเที่ยงตรงของโครงสร้างสามารถนำไปใช้ทดสอบได้ (Nunnally and Bernstein, 1994 อ้างถึงใน Jadesadalug and Ussahawanchakit, 2009) ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 1

4.3 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด โดยการหาค่า Cronbach's Alpha ซึ่งจะกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ($\alpha = 0.05$) ระดับความถูกต้อง และกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.5 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นต้องมีค่ามากกว่าศูนย์แต่น้อยกว่าหนึ่ง โดยค่าความเชื่อมั่นของแต่ละข้อคำถามนั้น ควรมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (ประสพชัย พลสุนนท์, 2555) โดยค่าที่ได้มีค่าอยู่ในช่วง 0.868 - 0.925 ดังนั้นแบบสอบถามจึงสามารถจัดอยู่ในเกณฑ์ความเชื่อมั่นสูงและสามารถนำไปใช้ในการทดสอบได้ ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่า Cronbach's Alpha

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักและองค์ประกอบ	ค่า Cronbach's Alpha
1. การจัดการปัจจัยการผลิต (FP)	0.891-0.917	0.923
2. กระบวนการผลิต (PP)	0.705-0.877	0.925
3. ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม (EA)	0.819-0.893	0.868
4. ผลประกอบการ (PE)	0.848-0.900	0.900

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นและตัวแปรแทรกที่มีต่อประสิทธิผลของผลประกอบการโดยตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษาประกอบด้วย

FP = Factors of production management (การจัดการปัจจัยการผลิต)

PP = Production process (กระบวนการผลิต)

EA = Environmental awareness (ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม)

PE = Performance (ผลประกอบการ)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่าเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรีที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 105 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 64.80 ส่วนใหญ่มีช่วงอายุที่มากกว่า 40 ปีขึ้นไป จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 56.20 เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 86.70 มีระยะเวลาในการประกอบกิจการอยู่ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 43.80 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 มีจำนวนพื้นที่ประกอบกิจการระหว่าง 1 – 5 ไร่ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 มีจำนวนแรงงานน้อยกว่า 5 คน จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 87.60

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	FP	PP	EA	PE	VIF
Mean	3.25	3.25	3.62	3.39	
SD	.88	.77	.75	.74	
การจัดการปัจจัยการผลิต (FP)					4.012
กระบวนการผลิต (PP)	.866**				4.753
ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม (EA)	.642**	.710**			2.028
ผลประกอบการ (PE)	.686**	.720**	.625**		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยระหว่างตัวแปรอิสระส่วนมากมีค่าน้อยกว่า .80 แสดงว่าตัวแปรอิสระต่างๆ ไม่มีความสัมพันธ์กันเอง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาพร้อมกับค่า VIF พบว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระอยู่ระหว่าง 2.028-4.753 น้อยกว่า 10 ดังนั้นตัวแปรอิสระจึงไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งตัวแปรต่างๆ ครั้งนี้สามารถนำมาวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณได้ดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมกับ
ผลประกอบการและความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรต้น	ผลประกอบการ (PE)		สรุป
การจัดการปัจจัยการผลิต (FP) (β) (Std. Error)	.682** .084		H ₁ support
กระบวนการผลิต (PP) (β) (Std. Error)	.714** .136		H ₂ support
ความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม (KA) * ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (EA) (β) (Std. Error)		.731** .289	H ₃ support
Adjusted R ²	.520	.530	

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลประกอบการอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 ($\beta = .682$, $p < .01$), ($\beta = .714$, $p < .01$) ขณะที่การวิเคราะห์อิทธิพลของความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมกับผลประกอบการพบว่า ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมและผลประกอบการอย่างมีนัยสำคัญ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 ($\beta = .731$, $p < .01$)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องอิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อผลประกอบการในบทบาทของความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี โดยระดับของความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การจัดการปัจจัยการผลิต กระบวนการผลิต โดยด้านกระบวนการผลิตมีค่ามากที่สุด สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมมีผลทางบวกต่อผลประกอบการของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งด้านกระบวนการผลิตมีค่ามากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรได้รับความรู้จากการเข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ใหม่และประสบการณ์ในการทำเกษตรด้านกระบวนการผลิตได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรียนต์ ปันทะนะ (2556) พบว่า เกษตรกรมีการนำความรู้ที่ฝังลึกในคนมาใช้ผสมผสานกับความรู้ที่ได้รับจากการอบรม เรียนรู้ ซึ่งเป็นความรู้ประเภทที่เปิดเผย เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ของผู้ปฏิบัติที่เกิดจากประสบการณ์ และในรูปของเอกสารต่างๆ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดเก็บ เผยแพร่ และแบ่งปันความรู้เพื่อให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้เป็นความรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนางาน พัฒนาคนให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทักษ์พงศ์ ป้อมปราณี (2558) พบว่า

เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับความรู้ ความเข้าใจในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจแต่ขาดการปฏิบัติอย่างจริงจัง

สมมติฐานที่ 2 ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมมีผลทางบวกในอิทธิพลระหว่างความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรเพื่อสิ่งแวดล้อมกับผลประกอบการของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้ในการทำเกษตรจากการเข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์และมีความเข้าใจได้เป็นอย่างดี จึงทำให้เกษตรกรมีความตระหนักในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Good (1973) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือรับสัมผัสจากสิ่งเร้าแล้วจะเกิดการรับรู้ เมื่อรับรู้ขึ้นไปก็จะเข้าใจในสิ่งเร้านั้น คือเกิดความคิดรวบยอด และนำไปสู่การเรียนรู้ คือ มีความรู้ในสิ่งนั้น และนำไปสู่การเกิดความตระหนักในที่สุด ซึ่งความรู้และความตระหนักก็จะนำไปสู่การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งเร้านั้น และสอดคล้องกับทฤษฎีของ Brackher (1986) ที่กล่าวว่า บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม การเรียนรู้ และประสบการณ์ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนัก โดยความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรมเป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความตระหนัก การจะให้บุคคลมีพฤติกรรมในทิศทางที่พึงปรารถนานั้นจำเป็นต้องทำให้บุคคลเกิดความตระหนักต่อตนเองและสังคม ซึ่งบุคคลจะเกิดความตระหนักได้ก็ต้องมีการรับรู้สิ่งนั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 งานวิจัยเรื่องนี้ก่อให้เกิดประโยชน์เชิงทฤษฎี คือ ลักษณะการสร้างกรอบแนวคิดในทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม และผลประกอบการ ซึ่งสามารถนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไปประยุกต์ใช้ในการเกษตรได้ และผู้วิจัยได้นำทฤษฎีความตระหนักมาเป็นตัวแทรกในกรอบแนวคิด ซึ่งอธิบายได้ว่าเมื่อมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อมมากส่งผลให้ผลประกอบการดีขึ้น

1.2 เกษตรกรควรนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมความตระหนักความรู้เรื่องการจัดการปัจจัยการผลิต เพื่อนำไปปรับปรุงดัดแปลงใช้ในเรื่องของวิธีการวิเคราะห์ปัจจัยการผลิตด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดความรู้ใหม่ในกิจการได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อทำให้ประสิทธิภาพประกอบการดีขึ้น

1.3 เกษตรกรควรนำข้อมูล และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนากระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปปรับใช้ปรับปรุงในกิจการได้อย่างมีคุณภาพ

1.4 เกษตรกรควรคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และควรให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการปรับปรุงภาพลักษณ์กิจการ รวมทั้งมีส่วนช่วยในการรักษาสภาพแวดล้อม เพื่อให้กิจการมีคุณภาพและมีภาพลักษณ์ที่ดี

1.5 เกษตรกรนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวิธีการทำเกษตรให้มีความรู้ที่ใหม่ เรียนรู้วิธีการทำงานรูปแบบใหม่ๆ การนำเครื่องมือใหม่มาใช้ในการประกอบการ เพื่อให้ผลประกอบการนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแปรความรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม และผลประกอบการ ในการศึกษาครั้งต่อไปสามารถศึกษาตัวแปรในลักษณะอื่นๆ ด้วยหรืออาจมีการเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการวิจัยให้มีความหลากหลายมากขึ้น

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งอาจได้ข้อมูลที่จำกัด ข้อมูลไม่มีความสมบูรณ์ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.3 การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติภูมิ มีประดิษฐ์. (2559). สร้างความตระหนักในสิ่งแวดล้อม เพื่อหยุดมรดกแห่งมลพิษ. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637550>
- กรีนเนท. (2562). เกษตรอินทรีย์คืออะไร. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.greenet.or.th/principle-oa/>
- บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน). (2560). เศรษฐกิจหมุนเวียน. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.pttgcgroup.com/th/sustainability/circular-economy>
- ประสพชัย พสุนนท์. (2555). การวิจัยการตลาด (Vol. 444). กรุงเทพมหานคร: ทอปป.
- ปัทมาพร ท่อชู. (2539). ทำความเข้าใจแนวคิดของการเพิ่มผลผลิต. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563, จาก <http://www.thailandindustry.com/onlinemag/view2.php?id=461§ion=4&issues=24>
- พิทักษ์พงศ์ ป้อมปราณี. (2558). การพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่เกษตรกรในชุมชนจังหวัดนครปฐม. นครปฐม: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- รณินทร กิจกลา. (2555). การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เครื่องมือการพัฒนาองค์กรตามแนวทางการจัดการสมัยใหม่. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563, จาก http://www.crc.ac.th /KM/KM_manual.pdf
- รติมา คชนันท์. (2562). เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy). สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2562/hi2562-010.pdf>
- เรวัต ตันตยานนท์. (2559). กำไรจากธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637885>

- วีระศักดิ์ สุตัญทวีบูลย์. (2562). **เศรษฐกิจหมุนเวียน**. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.prachachat.net/finance/news-384463>
- สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2550). **เศรษฐกิจศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สถาบันมาตรฐานอังกฤษ. (2020). **วิธีการสร้างความตระหนักรู้คุณภาพ**. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.isotoyou2.com/index.php/110-quality-awareness>
- สำนักงานที่ปรึกษาด้านอุตสาหกรรมในต่างประเทศ. (2559). **เศรษฐกิจหมุนเวียน (CIRCULAR ECONOMY)**. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://thaiindustrialoffice.wordpress.com/>
- สุริยนต์ ปันทะนะ. (2556). **การจัดการความรู้เรื่องการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวเหนียวสันป่าตองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Breckler, S. W. (1986). **Attitude Structure and Function**. New Jersey: L. Erlbaum Association.
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill.
- Jadesadalug, V., & Ussahawanichakit, P. (2009). Building Innovative Creation Efficiency of Furniture Business in Thailand an Empirical Research of Its Antecedents and Consequences. **International Journal of Strategic Management**, 9(3), 36-58.